REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare *nr. 30.*
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURĬ de ANUNŢURĬ:
în Viena la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA" iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 259. Braşov, Lunĭ-Marţĭ 26 Noemvrie (9 Decemvrie). 1902.

† Dr. Ioan Raţiu.

Ḑiua de erĭ a fost o ḑi de doliu pentru toţĭ Românii binesimţitorĭ. In acéstă ḑi s'au dat în Sibiiu ultimele onorurĭ rĕmăşiţelor pămêntescĭ ale marelui naţionalist român Dr. Ioan Raţiu. Ele au fost astrucate în acelaş cimiteriu unde zac osĕmintele neuitaţilor Papiu Ilarianu, George Bariţiu şi br. Urs.

Cu acéstă ocasiune Românii au dat dovedĭ înălţătóre despre aceea, că adversitatea timpurilor n'a putut sĕ clatine în inima lor iubirea de neam şi recunoscinţa faţă cu bărbatul mult prigonit şi duşmănit, care în tótă viaţa sa a fost un luptător zelos şi curagios pentru drepturile şi pentru binele naţiunei sale.

Despre decursul ceremoniei înmormêntării primim dela Sibiiu următorul raport special:

Inmormêntarea lui Ioan Raţiu.

Sibiiu, 7 Decemvrie n. 1902.

Dr. Ioan Raţiu a avut o înmormêntare frumósă şi démnă. Conductul a fost mare şi impuitor. Public fórte mult din Sibiiu şi satele de prin prejur, 'şi numĕroşĭ asistenţĭ sosiţĭ anume din diferite ţinuturĭ, oraşe şi sate. Cei mai din apropiere sosiseră încă de Sâmbătă după amiaḑi în Sibiiu.

In preséra ḑilei de înmormêntare se lăţise scirea, că însuşĭ Escelenţa Sa Metropolitul *Dr. Victor Mihalyi*, va pontifica serviciul funebral. Aşa a şi fost. Aḑi cu trenul de la órele 1 d. a. Inalt Prea Sânţia Sa a sosit dimpreună cu o numerósă suită în Sibiiu şi încă înainte de órele 2 d. a. merse la casa mortuară, locuinţa familiei rĕposatului din strada Şeviz.

Inaltul prelat fù întêmpinat de membrii familiei, cărora le-a adresat cuvinte de consolare. Curênd după acéstă Metropolitul s'a îmbrăcat în ornat cu mitra şi toiagul, asemena au îmbrăcat vestmintele bisericescĭ preoţii şi diaconii asistenţĭ, după care a urmat binecuvêntarea mortului.

Cadavrul era aşeḑat pe un catafalc, într'un salon tapeţat în negru. Jur împrejurul coşciugului, în care zăcea mortul, erau aşeḑate cununele, ce s'au dedicat memoriei rĕposatului din apropiere şi depărtare. Am remarcat între aceste pe ale familiei, trei cununĭ din Turda: de la „Arieşana", Eforia scólelor şi inteligenţă, o cunună de la comitetul partidului naţional, de la clubul electoral român din comitatul Cojocnei, de la Românii din munţii apusenĭ, Românii din Lugoş, Tinerimea română din Clujiŭ, Tache Ionescu, Tinerimea română din Braşov, Reuniunea femeilor române din Abrud, Redacţiunea „Tribunei", clubul român din Arad, fraţii Cassiu şi Iuliu Maniu, Dr. Oct. Russu ş. a.

Pe la órele $2^1/_2$ a pornit conductul. Strada spaţiósă era îndesuită de public. In fruntea onoraţiorilor, carĭ au asistat la înmormêntare, am vĕḑut pe In. Prea Sânţia Sa Metropolitul *Ioan Meţianu*, însoţit de d-l Arhimandrit şi vicar Dr. Ilarion Puşcariu şi de mai mulţĭ membrii din consistoriu. Conductul formându-se în mare ordine, era impuitor. După carul funebru, tras de patru cai şi acoperit de cununele, dintre carĭ mare parte erau cu panglicĭ în culorile române, mergeau membrii familiei. In conduct am remarcat o deputaţie din Turda şi numĕroşĭ asistenţĭ dela Clujiŭ, Blaşiŭ, Deva, Orăştie, Alba-Iulie etc. a căror nume îmĭ reserv a vi-l comunica mai târḑiu. Din partea Românilor din Braşov erau de faţă d-nii: Dr. A. Mureşianu şi N. Petra-Petrescu. Au luat parte în conduct şi numĕroşĭ ţĕranĭ din jurul Sibiiului. Dela Sĕlişte au fost vre-o 20, dela Orlat vre-o 10 etc. In număr mare au fost representate şi femeile române din Sibiiu şi jur. Conductul, care era încheiat de un şir lung de trăsurĭ, a traversat strada Şeviz, strada Cisnădiei, piaţa mare, strada Ocnei, strada Turnului, trecĕnd Cibinul şi ajungĕnd pe la órele $3^1/_4$ la biserica română unită.

Aicĭ s'a început îndată prahodul pontificând I. P. S. Sa metropolitul *Mihalyi* cu asistenţa canonicului Dr. Isidor *Marcu*, a protop. Dr. *Elie Daianu*, a preoţilor Nicolae *Togan* şi Arsenie *Bunea* şi a diaconilor Iacob *Popa* şi Iuniu Brut *Micu*. Cântările funebrale le-a esecutat corul teologilor din Blaşiŭ.

După-ce înaltul Archiereu pontificant a cetit sf. Evanghelie, păşi înaintea coşciugului d-l canonic Dr. A. *Bunea* spre a rosti vorbirea funebrală.

Discurs funebru,

rostit de Dr. A. Bunea la înmormêntarea lui Dr. Ioan Raţiu în Sibiiu la 7 Decemvrie 1902.

„Drept eştĭ Dómne şi tóte lucrurile tale şi tóte căile tale sunt milă şi adevĕr şi judecată adevĕrată, şi drept judecĭ în veac".

Cartea lui Tobia c. 3 v. 2.

Mai toţĭ trecem în viéţă prin încercărĭ atât de grele, încât în faţa lor mintea stă în loc zăpăcită şi inima este atât de cumplit isbită de valurile simţĕmintelor dureróse, încât stă sĕ se rupă.

Décă situaţiunile acestea se repeţesc mai vertos atuncĭ, când după muncă neîntreruptă şi după sbuciumărĭ şi lupte marĭ şi îndelungate pentru binele şi fericirea neamului, în loc de odihnă şi mulţămire, de dragoste şi de recunoscinţă avem parte numai de amărăciune adêncă, inima nóstră în sfêrşit sĕ rupe.

Aşa s'a rupt şi inima mare şi nobilă a fericitului în Domnul Dr. Ioan Raţiu, căruia astăḑĭ îĭ dăm sdrobiţĭ de întristare ultimul onor.

Acésta inimă n'a mai putut purta loviturile, carĭ cu atâtau rgie s'au descărcat asupră-i în anii din urmă şi mai vîrtos ranele ce i-le-au înfipt cei din neamul sĕu, dela carĭ a aşteptat stimă şi recunoscinţă. Când a vĕḑut cum pisma, rĕutatea, egoismul şi laşitatea pustiesce atât de înfloritor câmpul odinióră aşa de verde şi înfloritor al vieţii nóstre naţionale, stejarul puternic şi măiestos, podóba cea mai aléså şi mai înaltă din acest câmp a început a se usca şi a se clătina, şi ḑi bună n'a mai avut.

Aripile vêntului 'i aduc de-odată accentele melodiilor triste de prohod, care rĕsunau jalnic într'o casă dépărtată, dér luĭ fórte iubită, 'i aduc vaietele nepoţilor sĕi rĕmaşĭ orfanĭ de tată, suspinele sfâşietóre ale soţiei şi ficei sale îndurerate, şi când i-se părù că aude bruşii sunând sinistru pe cosciugul ginerelui sĕu, atuncĭ Dr. Ioan Raţiu, falnicul stejar, se frânge şi se rĕstórnă repede şi pe neaşteptate.

In clipa când astupă mormêntul unui harnic fiu al bisericii şi naţiunei nóstre, a ingineriului Onoriu Tilea, ocrotitoriul intereselor ţĕrănimei române, se deschide alt mormêt, care aşteptă sĕ priméscă în sînul sĕu rece pe cel ce poporul român şi-l pusese şi-l avea în fruntea sa.

In faţa acestei priveliştĭ sguduitóre, pare că mai bucuros aşĭ îngenunchia şi ridicându-mĭ ochii şi mânile spre cerĭŭ, aşĭ cere mângâere dela părintele îndurărilor, decât sĕ turbur cu cuvintele mele sfinţenia durerii, care cuprinde inimile vóstre, triştĭ ascultătorĭ.

Cu atât mai vîrtos ar trebui sĕ mĕ rog şi sĕ plâng în tăcere, că ceea ce am putut face la mormêntul lui George Bariţiu şi a Baronului David Ursu, pretinii şi împreună lucrătorii şi luptătorii lui Dr. Ioan Raţiu, starea sănĕtăţii nu-mĭ îngădue sĕ o fac, cum sĕ cuvine la mormêntul acestui din urmă.

Şi décă totuşĭ mĕ încumĕt a rosti câte-va cuvinte, o fac cedând rugării, ce nu se putea refusa unei familii atât de distinse şi atât de amar încercată, şi pentru ca după chemarea mea preoţéscă, sĕ vĕ arĕt şi din casul de faţă, că mai presus de judecata ómenilor sĕu opiniunei publice, de multe orĭ greşită, nemilósă şi neadevĕrată şi chiar nedréptă, trebue sĕ fie o altă judecată, a lui Dumneḑeu, o judecată, care sĕ aibă tóte însuşirile, ce le-aţĭ auḑit din cuvintele lui Tobia: „Drept eştĭ Dómne etc.."

Nu este de lipsă sĕ vĕ schiţez viéţa lui Dr. Ioan Raţiu, pentru-ca dintr'însa sĕ vĕ convingeţĭ despre adevĕrul enunţat acuma. Ar fi şi fórte greu, ba chiar cu neputinţă, a arĕta fie şi numai în liniamente generale, trecutul unui bărbat, a cărui viéţă este istoria poporului român din Transilvania şi Ungaria de la 1848 până în ḑiua de astăḑĭ. Ar trebui sĕ vĕ duc pe „Câmpul libertăţii" ca sĕ ascultaţĭ cum şi a proclamat şi reclamat naţiunea română drepturile sale. Ar trebui sĕ vĕ înfăţişez tóte furiile rĕsboiului civil din 1848 şi 49. Ar trebui sĕ vĕ descriu toţĭ fiorii şi tóte speranţele, de carĭ era cuprins poporul român în timpul absolutismului; sĕ vĕ conduc prin cabinetele celor puternicĭ, ca sĕ vedeţĭ stăruinţele lui Dr. Ioan Raţiu pentru convocarea dietei ardelenescĭ; sĕ intrăm în acéstă dietă şi sĕ ascultăm odată legiferându-se şi în limba română la 1863 şi 1864! sĕ însoţim pe Dr. Ioan Raţiu cu petiţia celor 1493 din 1866 la tronul Maiestăţii Sale; sĕ vĕ povestesc tóte conferenţele naţionale de la 1881 încóce, petiţia şi deputaţia celor 300 la tronul domnitorului în 1892, şi tóte scenele dramatice, carĭ s'au desfăşurat în sînul poporului românesc de la memorand până astăḑĭ.

Aşĭ trece însĕ departe peste marginile unei cuvêntărĭ, când m'aşĭ încerca a espune evenimentele legate de numele luĭ Dr. Ioan Raţiu, dér accentuez din nou, nicĭ nu este de lipsă sĕ-o fac acésta. In scopul, ce mi-l'am pus înainte cu acésta ocasiune, este destul, décă voiŭ ilustra cu câte-va pilde adevĕrul, că judecata ómenilor, sĕu aşa numitei opiniunĭ publice, nu este în stare a apreţia totdeuna faptele nóstre după valórea lor, adecă după vrednicia orĭ nevrednicia lor, şi că prin ur mare pentru susţinerea ordinei sociale şi morale trebue sĕ fie, trebue sĕ admitem judecata cea dréptă şi milósă a lui Dumneḑeu.

Vedeţĭ cum e judecata ómenilor, sĕu aşa numitei opiniunĭ publice! Fiiĭ aceleeaşĭ patrii, supuşiĭ aceleeaşĭ coróne apreciéză faptele şi acţiunile unuia şi aceluiaşĭ bărbat în chipul cel mai contradicĕtor. Uniĭ admiră şi laudă curagiul şi statornicia, cu care Dr. Ioan Raţiu a continuat lupta pentru realisarea acelui ideal, pentru care Micul Clain muri în exil, Petru Pavel Aron se topi ca o făclie în rugăciunĭ, posturĭ, milostenii şi în înfiinţărĭ de şcóle şi mănăstirĭ, Gregorie Maior se scobórâ de pe tronul archieresc, şi mulţĭ sângerară pe câmpul de rĕsboiŭ şi îndurară grele prigonirĭ. Alţii nemulţămiţĭ cu patriotismul acela, care e gata sĕ-şĭ deie şi avutul şi sângele pentru tronul regesc şi pentru integritatea teritorială a statului şi gloria sfintei coróne, înfiereză pe acelaşĭ bărbat cu semnul trădării de patrie, îl consideră de duşman nu numai al statului, ci şi al poporului românesc, fiind-că aduce pe acest popor în conflict cu tendinţele moderne ale statului, şi prin acésta îl lipsesce de avantagiile materiale, ce i-le póte oferi contopirea lui în alt popor mai puternic, ca şi când aceste avantage ar fi mai de mare preţ, decât limba străveche, dulce şi frumósă a poporului român, decât obiceiurile lui seculare, aspiraţiunile lui înalte şi fericirea de a trăi şi el alătura cu cele-lalte popóre din patria sa şi din lumea mare.

In consequenţă cu vederile epuse contradictorii, acum desfăşurate, fie-care partidă se încércă a-şĭ esecuta sentinţa. Uniĭ întêmpină cu manifestaţiunĭ grandióse de stimă, veneraţiune şi alipire pe cel-ce a avut curagiul a înfrunta orĭ-ce urgie şi a le duce plânsorile la înaltul tron. Alţii strigă trădare, 'i asediéză şi sparg casa, 'i risipesc vatra, lângă care s'a născut, a trăit şi îmbĕtrânit în fericire, şi-l fac sĕ părăséscă pe toţĭ pe carĭ i-a cunoscut şi iubit şi carĭ l'au cunoscut şi iubit din fragedele lui tinereţe, şi sĕ-şĭ caute alt adăpost, alt lăcaş, unde este greu a încopcia nouĕ legăturĭ şi pretenĭĭ şi unde, după slăbiciunea firii omenescĭ, uniĭ mai bucuros se depărtéză, decât se apropie de cel lovit de sórte.

Şi sĕ nu credeţĭ, că aceste stărĭ deplorabile şi îngrijitóre trebue sĕ se ivéscă în mod necesar acolo, unde locuesc mai multe popóre împreună şi că între popóre deosebite nu ar puté esista dragostea şi buna înţelegere.

Noi am vĕḑut lucrurĭ şi mai îngrijitóre sĕvĕrşite de ómenĭ, carĭ erau concetăţenii lui Dr. Ioan Raţiu şi după calitatea lor de supuşĭ ungarĭ şi după limbă şi naţionalitate. Aceştia ca astăḑĭ îĭ sĕrbătoriră ca pe sublimul virtuţilor cetăţenescĭ şi românescĭ, ca pe falnicul şi nebiruitul stegar al poporului românesc, ca pe venerabilul president al partidului naţional românesc, ér ca mâne l'au ocărît şi l'au tîrâit prin noroiŭ şi înjosindu-l pe el, au înjosit neamul, ce el a representat.

După aceste esperienţe triste, mai este cine-va între voi, triştĭ ascultătorĭ, care sĕ mai îndrăsnéscă a susţine, că judecata ómenilor sĕu aşa numita opiniune publică, este capabilă a aprecia faptele

nóstre după vrednicia séu nevrednicia lor?

Eu cred, că nu! Ér décă ar fi cine-va între voi, care ar fi sedus de credinţa comună, că ceea-ce nu sunt în stare sĕ facă contimporanii, va puté-o face „*tribunalul istoriei*“, la care aşa de des se apeléză, atuncĭ eu trebue sĕ declar, că pe lângă tot respectul ce-l am faţă cu cercetările istorice, seriόse şi conscienţióse, numai atuncĭ m'aşĭ încrede fără nicĭ o reservă în dreptatea acelui tribunal, când Ruşii şi Francesii vor scrie într'aceeaşĭ formă despre Napoleon cel mare, şi când istoriograful catolic şi cel protestant vor avé aceeaşĭ părere despre Luter.

Cred, decĭ, a fi deplin lămurit adevĕrul, că ómenii cu aşa numita lor opiniune publică nu pot aduce judecată absolut dréptă asupra semenilor lor. Avênd mintea mărginită, ei nu pot cunósce tóte elementele de lipsă la formarea unei judecăţĭ drepte. Crescuţĭ în prejudiţii, séu în simpatii şi antipatii faţă cu persónele, ce cad sub judecata lor, conduşĭ de interese cunoscute orĭ ascunse, au ochii minţii fórte adese-orĭ înpăinginiţĭ, aşa încât nu pot vedé lucrurile în adevĕrata lor fire şi colóre, şi prin urmare nicĭ nu le pot judeca după adevĕr şi dreptate.

Dér după adevĕr şi dreptate însetoşéză sufletele nóstre de când esistă omenimea. Pentru adevĕr şi dreptate şi-au jertfit tóte plăcerile vieţii şi chiar şi libertatea şi sângele cei mai bunĭ, cei mai aleşĭ fii ai némului omenesc.

Am pĕcătui decĭ în contra Creatoriului prea bun şi prea înţelept, când am afirma, că adevĕrul şi dreptatea nu se póte afirma nicăirĭ, căcĭ am presupune, că Dumnedeu a sădit în noi un dor nestîns după un lucru, ce nicĭ-odată nu se póte ajunge în perfecţiunea sa. Trebue prin urmare sĕ se afle şi adevĕrul şi dreptatea nu în ómenĭ, ci numai singur în Dumnedeu.

Tótă ordinea socială şi morală s'a susţinut tot-déuna şi se susţine şi astădĭ prin aceia, carĭ în tóte acţiunile lor sunt conduşĭ de principiul, că esistă o fiinţă infinită, atot-sciutóre, ale căruí judecăţĭ sunt milă şi adevĕr, şi dreptate în veac.

Inaintea acestui judecător mare stă acuma şi Dr. Ioan Raţiu.

Décă nimenea nu trage la îndoiélă, că iubirea deapródelui este un semn al iubirii de Dumnedeu, şi că cu cât iubesce cine-va mai tare pe deapródele sĕu, cu atât dovedesce mai mare iubire faţă de Creator; décă mai departe Mântuitoriul lumii prin vĕrsarea sângelui sĕu pentru toţĭ ómenii ni-a dat pilda cea mai perfectă despre iubirea sa faţă cu Dumnedeu Tatăl şi ne-a învĕţat, că celui ce iubesce mult, mult i-se értă, atuncĭ trebue sĕ avem bună încredere, că marele judecător nu va respinge de la sine pe servitoriul sĕu Dr. Ioan Raţiu, tocmai pentru dragostea, ce acesta a arătat'o nu numai către cei de un sânge cu el, ci către un popor întreg, jertfindu-şĭ pentru el cele mai preţióse bunurĭ pămêntescĭ şi prin acésta dând dovadă despre iubirea sa cea mare faţă cu Dumnedeu.

Dér décă acest gând mângâitor străbate adĭ fiinţa nóstră, a celor ce ne-am adunat în jurul acestui sicriu, nu pot lăsa acéstă ocasiune, fără a pune întrebarea, că cu ce vom sci îmblândi noi pe Dumnedeu, pe care atât de des l'am vĕtĕmat cu pĕcatele nóstre nenumĕrate? Au dóră cu invidia şi rĕutatea nóstră, isvorul atâtor certe, calumnii şi prigonirĭ între cei din clasa cultă a poporului nostru? Au dóră cu pofta nóstră de mărire deşértă, de plăcerĭ trecĕtóre sensuale? Au dóră cu stórcerea şi esploatarea bietului popor, pentru-ca sĕ avem cu ce ne mulţămi patimile cele rele şi coperi cheltuelile unui lux nebun? Au dóră cu născocirea de defecte neesistente, şi cu esagerarea micelor scăderi în bărbaţii, carĭ se espun pentru binele poporului românesc, pentru-ca prin acéstă apucătură sĕ ascundem laşitatea nóstră, séu sĕ motivăm neparticiparea nóstră la acţiunile pentru înaintarea némului nostru? Au dóră prin scandalul ce-l dăm în continu ţĕrănimii nóstre, când îi cercetăm aşa de rar bisericile, îi respectăm aşa de puţin obiceiurile bune şi folositóre, şi nu-i dăm nicĭ un ajutor la susţinerea instituţiunilor ei culturale?

Cu astfel de scăderĭ, pĕcate şi vitii, presentarea nóstră înaintea marelui judecător trebue sĕ ne înspăimênte. De aceea până când nu este târdiu, sĕ ne întórcem la Dumnedeu şi la virtuţile cele adevĕrate ale religiunii creştine, ér de la marele defunct Dr. Ioan Raţiu sĕ luăm pildă de iubire de neam, de abnegaţiune şi de jertfă pentru fericirea lui.

Acesta ar fi cel mai frumos omagiu, ce l'am aduce figurii măreţe, care ne părăsesce şi care pe când îşĭ ia prin graiul meu rĕmas bun de la soţie, fiice, rudenii amicĭ, soţĭ de luptă şi de la toţĭ cei de faţă, imploră binecuvêntarea înalt prea sfinţitului Archiepiscop şi Metropolit Victor, care la dorinţa ferbinte a familiei nu şi-a pregetat a îndeplini funcţiunea sacră a înmormêntării.

Primesce Dómne în locaşurile sfinţilor tĕi, sufletul fratelui nostru Dr. Ioan Raţiu!

Discursul acesta, rostit cu voce sonoră şi cu vervă oratorică, a făcut o adêncă impresiune asupra ascultătorilor, tălmăcind seriositatea şi îngrijirea pentru viitor, ce părea că i-a cuprins la acésta tristă solemnitate.

După d-l Dr. Bunea ţinù din strana dela drépta nedespărţitul soţ de luptă al lui Ioan Raţiu, d-l **George Pop de Băsescĭ**, emoţionat până la lacrimĭ, următórea vorbire:

Jalnică adunare!

Adênc mişcat de durere viu şi eu, ca soţ de luptă, de muncă şi de suferinţă, în numele meu şi al consoţilor, sĕ mĕ adresez către marele decedat, presidentul nostru, soţ credincios de luptă, muncă şi suferinţă, aducêndu-i prinosul de recunoscinţă şi mulţumire a naţiunei şi al nostru pentru dragostea frăţéscă, înţelépta conducere, jertfire şi muncă desinteresată cu care în viéţa sa întrégă a servit causa naţională română.

Jalnică adunare!

Faptele şi meritele marelui defunct au trecut în domeniul istoriei — istoria este, care le va transmite posterităţii. Eu cu acéstă ocasiune mĕ restrîng a constata, că marele defunct şi-a jertfit, ca nimenĭ altul dintre noi, tótă viéţa causei naţionale române de la anul 1848, anul eliberării popórelor din sclăvia trecutului, astfel, că de atuncĭ şi până adĭ, nu s'a făcut în interesul causei naţionale un singur act şi pas, la care fericitul decedat sĕ nu fi luat parte desinteresată şi decidĕtóre. In înţelesul strict al cuvêntului el a jertfit „totul pentru naţiune“.

Marele decedat cu mândrie şi eroism antic român, a apĕrat causa naţională în faţa duşmanilor politicĭ şi a purtat consecuenţele cu resignaţie şi demnitate bărbătéscă.

Şi acum, venerabile şi scumpule president al nostru, primesce adênca nóstră mulţămită pentru dragostea frăţéscă, de care în tótă viéţa şi cu tótă ocasiunea ne-ai făcut părtaşĭ.

Primesce recunoscinţa şi mulţumirea naţiunei şi a nóstră, pentru jertfirea desinteresată, cu care ai servit sfânta causă a naţiunei române şi omagiile nóstre ale consoţilor de luptă şi suferinţă pentru conducerea înţeléptă.

Noi din partea nóstră în faţa sicriului tĕu, te asigurăm şi punem vot sacru înaintea lui Dumnedeu şi a ómenilor, că stégul falnic, sub care ai luptat şi pe care l'ai purtat cu demnitate în numele libertăţii, fraţietăţii şi egalităţii şi pe care curat şi nepătat îl primim de la tine, cât ne va da bunul Dumnedeu viéţă, pe urmele tale şi după esemplul tĕu vom lupta mai departe. Il vom ţiné sus, îl vom păstra nepătat, şi aşa îl vom transpune urmaşilor noştri, fiiĭ credincioşĭ ai neamului.

In convingerea, că pĕcatele străbunilor noştri, comise prin abus de putere, s'au espiat prin suferinţele nóstre seculare, sperăm că, urmând calea indicată de înaintaşiĭ noştri şi de tine, lucrând şi luptând, provedinţa divină ne va ajuta a duce la isbândă sfânta şi drépta nóstră causă. Dormĭ şi odihnesce decĭ în pace, şi spiritul tĕu, planând asupra nóstră, vecĭnică sĕ fie memoria ta!

In urma d-lui George Pop a vorbit de la acelaşĭ loc d-l Dr. *Gavril Tripon* din Bistriţă şi la mormênt, în numele tinerimei române, studentul în filosofie *Meruţ*, care vorbirĭ vi-le voi trimite mâne.

*

Când s'a terminat ceremonia înmormêntării era întunerec.

Deja cu trenul dela $10^1/_2$ nóptea Metropolitul *Mihalyi* s'a reîntors la Blaşiŭ, după-ce în decursul serei a fost dimpreună cu suita sa óspele Metropolitului *Ioan Meţianu*. *Coresp.*

Sâmbătă într'o consfătuire intimă de numeroşĭ fruntaşĭ românĭ din Braşov s'a decis ca din incidentul morţii fostului president al partidului naţional român Dr. *Ioan Raţiu*, sĕ se trimită o telegramă de condolenţă la adresa mult obidatei vĕduve a rĕposatului şi sĕ se depună din partea Românilor din Braşov o cunună pe cosciugul lui, ér o delegaţiune din mijlocul lor sĕ asiste Dumineca la înmormêntare. Telegrama de condolenţă are următorul cuprins.

Dómnei *Emilia Raţiu*

Sibiiu.

„*Românii din Braşov dureros mişcaţi de vestea tristă a morţii neuitatului Domniei Vóstre soţ, a veteranului luptător naţional şi preşedinte al comitetului partidului naţional român Dr. Ioan Raţiu, Vĕ esprimă condolenţa lor cea mai sinceră*“.

De asemenea şi tinerimea română din Braşov întrunindu-se Sâmbătă séra, a hotărît a adresa Dómnei Raţiu o telegramă de condolenţe şi a se aşeda pe cosciugul defunctului o cunună cu inscripţia „*Marelui luptător naţional Dr. Ioan Raţiu. — Tinerimea română din Braşov*“.

Ungaria şi tariful vamal german. Francisc *Kossuth* a interpelat în şedinţa de Sâmbătă a dietei pe ministrul president, că ce are de gând a face, décă guvernul german va denunţa convenţia comercială cu Ungaria? — Col. *Szell* a rĕspuns, că parlamentul german n'a primit încă tariful vamal, guvernul german n'a denunţat încă convenţia comercială. Ar fi decĭ păgubitor pentru ţéră, décă s'ar declara acum. Cestiunea dealmintrelea curênd se va decide. Declară în fine, că Ungaria póte încheia cu Austria tarif vamal comun chiar şi atuncĭ, décă nu va succede încheierea pactului vamal.

Primejdii inchipuite. In şedinţa de la 6 Decemvrie a dietei deputatul *Nessi*, cel cu demonstraţia contra lui „Gott erhalte“ în Clujiŭ, a vorbit între altele şi despre pericolele, ce ar ameninţa statul din partea naţionalităţilor. A dis, că politica de naţionalitate a guvernului este atât de slăbănógă şi lipsită de energie, încât mişcările „valahe“, „panslave“ şi „pangermane“ rĕstórnă pacea internă a ţĕrii. In astfel de împrejurărĭ — dise — supremaţia Maghiarilor e primejduită şi e ridicol a-se vorbi despre imperialism maghiar. Cea mai mare primejdie o vede Nessi în aceea, că băncile naţionalităţilor se întind grozav (!) şi ar fi bine, ca în contra acestor băncĭ, băncile maghiare sĕ facă un trust. Soméză guvernul, sĕ fie activ faţă cu „uneltirile“ naţionaliste. Nessi reaminti şi el afacerea gimnasiului român din Braşov şi dice, că e curios a sci, décă guvernul are în mâna lui fondul cu care se susţine şcóla acésta, orĭ că dobândile se trimit din România. — La întrebarea din urmă îi rĕspunde ministrul *Wlassics*, care spune, că guvernul român a depus fondul întreg de 962,0 00 francĭ în mânil guvernului unguresc în hârtii de stat cu $4^0/_0$. Fondul e plasat în cassa centrală a statului şi de aicĭ se trimit metropolitului din Sibiiu sumele necesare, care apoi dă sémă guvernului despre întrebuinţarea banilor.

Proiectul de lege asupra divorţului in Italia.

Sub titlul „*Reforma legislaţiunei familiare*“ s'a depus pe biuroul camerelor italiene un proiect de lege asupra divorţului. Proiectul constă din 21 paragrafĭ, dintre carĭ cei dintâiŭ şése trateză despre causele şi casurile de divorţ, ér restul despre consecinţele divorţului.

Proiectul enunţă înainte de tóte, că divorţul nu este posibil, decât prin sentinţă judecătorescă şi anume la părechile, carĭ n'au copii, după un an, altmintrea numai după trei anĭ. Causele divorţuluipot fi: 1) Adulteriul. 2) Părăsirea cu necredinţă. 3) Maltratarea séu insulte grave. 4) Condamnarea bărbatului la 20 de anĭ arest corecţional séu mai mult de 20 anĭ (décă condamnarea s'a făcut înainte de căsătorie şi soţia avea cunoscinţă de sentinţă). In tóte aceste casurĭ nu póte sĕ intenteze proces de divorţ, decât partea nevinovată. La divorţ trebue sĕ pórte grije, ca partea vinovată sĕ nu ajungă la avantaje materiale; în casurĭ de adulteriu, adulterul nu póte sĕ ia în căsătorie pe complice, ér copiiĭ născuţĭ din adulteriu niciodată nu se pot legitima. Cei divorţaţĭ nu se pot recăsători. Despre apĕrarea drepturilor copiilor se îngrijesce un capitol separat. Femeia, care a fost supusă strĕină, prin divorţ îşĭ redobândesce cetăţenia, pe care a avut'o înainte de căsĕtorie.

Acestea sunt dispoziţiile principale ale proiectului de lege, carĭ din punct de vedere juridic ţin cont de esperienţele triste ce au resultat din legea francesă referitóre la divorţ. Acésta se observă mai ales la paragrafii referitorĭ la divorţul motivat de adulteriu, în carĭ sunt precisate tóte eventualităţile şi mai cu sémă starea materială a bărbatului. Conform acestor paragrafĭ este cu desĕvîrşire esclus, ca femeia vinovată sĕ se îmbogăţéscă pe socotéla bărbatului înşelat, orĭ viceversa.

Proiectul de lege are oposiţie puternică în camera deputaţilor chiar şi printre rêndurile deputaţilor liberalĭ, ér în senat majoritatea lui Zanardelli este fórte dubiósă.

Ţarul şi România. „Universul“ publică următórea corespondenţă din Iaşĭ cu privire la o proectată visită a Ţarului în România:

Intr'o vorbire pe care am avut'o cu o distinsă persónă din corpul diplomatic ieşan, d-sa mi-a afirmat, că la curţile imperiale din Berlin, Viena, Constantinopole şi la cea regală din Bucurescĭ se scie cu siguranţă, că Ţarul va visita pe iubitul nostru Suveran. Însĕ nu se scie, décă Ţarul plecând din Bucurescĭ va visita şi pe alţi suveranĭ, dér se dă ca sigur, că monarchul imperiului otoman va primi de asemenea visita ilustrului óspe. Diua când Ţarul va părăsi pămêntul Rusiei nu-i încă precisată, se crede însĕ, că acésta va fi prin luna Aprilie. Sĕ mai crede, că visita pe care o va face suveranului nostru, va fi la Sinaia. Nu-i esclusă posibilitatea, ca Ţarul sĕ trécă în România prin punctul Ungheni, trecênd astfel şi prin capitala Moldovei.

Puterile şi reformele turcescĭ. Ministrul de externe *Delcasse* va provoca un demers colectiv al cabinetelor marilor puterĭ europene pe lângă pórtă, pentru a se cere garanţii mai seriόse de o sinceră aplicare a reformelor în Macedonia. Se afirmă chiar, că guvernul frances va lua iniţiativa elaborării unui contra-proiect de reforme, cele propuse de Sultan fiind considerate ca insuficiente.

Alegerile comunale in Bavaria. Sâmbătă în 6 Decemvrie s'au terminat alegerile comunale în Bavaria, la carĭ a triumfat partidul centrului. In patru comune s'a ales în consiliul comunal numa

social-democraţĭ, în cincĭ comune au triumfat liberalii asupra centrului. Aceste comune însĕ nu schimbă statul quo de mai nainte. Din contră în oraşele până acum liberale *Amberg* şi *Bamberg* au cădut liberalii si socialiştii faţă cu centrul. In Bamberg au fost până acuma din cei 14 consilierĭ 6 liberalĭ, 4 socialiştĭ şi 4 din centru, insĕ la ultimele alegerĭ au eşit 10 din centru, 3 socialiştĭ şi 1 liberal progresist, ér în Amberg în locul celor 13 liberalĭ şi unul din centru de până acum, s'au ales 13 din centru si 1 liberal-moderat. In *München* s'au ales 12 liberalĭ, 5 din centru şi 1 social-democrat. In Passau şi în celelalte oraşe marĭ a triumfat peste tot partidul din centru.

Scene din dietă.

Şedinţa de la 5 Decemvrie.

(Korodi-Gal-Kubik — Szatmari-Szell)

Şedinţa de la 5 Dec. a dietei a fost interesantă şi agitată. Deputatul 48-ist *Gal* Sandor, care atacase pe Lutz *Korodi*, a cerut din nou cuvêntul, ca sĕ rĕspundă la obiecţiunile, ce i-le făcuse acesta în şedinţa de la 4 l. c.

Gal încércă — fără succes — sĕ-şĭ justifice afirmările. Ridică incriminărĭ nouĕ contra deputaţilor saşĭ, pe carĭ îi învinuesce, că agitéză contra a tot ce e maghiar. Drept dovadă se referă la declaraţia lui Korodi, că se solidariséză cu direcţia ḑiarului săsesc „Kronstädter Zeitung“, care sĕ fi imputat odată împĕratului german, că-şĭ îndréptă armele spre estremul Orient, în loc de a-le îndrepta contra tiraniei maghiare.

Nessi P.: Nu-i asta trădare de patrie?

Schmidt C. (sas). Ar fi trădare de patrie....

Lutz Korodi: Voiŭ rĕspunde.

Gal S.: Redactorul lui „Kr. Ztg.“ a mărturisit înaintea procuraturei, că Korodi este de fapt redactorul fóiei.

Korodi: Când a fost acésta?

Gal: Korodi e corespondentul unor foi germane, cărora le trimite scirĭ despre raporturile săsescĭ şi apoi le reproduce în „Kronstädter Ztg.“ ca părerĭ ale foilor germane.

Makkay Zs.: Cum cutéză sĕ facă aşa ceva?

Gal înşiră apoi câte verḑĭ şi uscate despre Korodi şi despre Saşĭ şi spune, că femeile săsescĭ s'au dus la Viena c'o petiţie, ér nu la ministeriul maghiar responsabil în Budapesta.

Korodi: In Viena s'au dus la ministrul maghiar. N'au putut merge la Gödöllö.

Gal vorbesce apoi despre Lindner Gustav şi-l presentă ca pe duşman al Maghiarilor.

Korodi cere cuvênt, dér mult timp nu e lăsat sĕ vorbéscă. Stânga şi drépta camerei, deopotrivă îl atacă sgomotos. In fine totuşĭ

Korodi póte sĕ-şĭ încépă vorbirea. Spune, că nu vré sĕ se desvinovăţéscă. Declară neadevĕrată asertiunea, că Saşii ar scrie articole anti-maghiare.

Ronay: Aicĭ *nu esistă Saşĭ*, ci numai cetăţenĭ maghiarĭ Saşĭ colonisaţĭ.

Korodi: Décă vréu sĕ scie domnii cum scriem noi şi care este părerea nóstră în cestiunea de naţionalitate maghiară...

Laszló: Nu esistă în Ungaria o astfel de cestiune.

Presidentul: Nu se póte vorbi în parlamentul maghiar despre cestiune de naţionalitate maghiară.

Korodi: Sĕ fie dér cestiune de naţionalitate în Ungaria.... De sute de orĭ am scris în ḑiarele nóstre din Braşov şi Sibiiu, că Saşii şi Maghiarii sunt avisaţĭ a trăi împreună.... Nu-i adevĕrat, că eu a-şĭ fi corespondent permanent al lui „Münchener Neueste Nachrichten“. Une-orĭ trimit câte-o depeşă.

Kubik B.: Mai întâiŭ a ḑis, că nu-i adevĕrat. Minte cum vré.

Korodi: Pe d-l deputat Kubik de mult nu-l mai iau în serios.

Kubik: Pĕcat sĕ-l mai ascultăm.

Korodi: Astfel de lucrurĭ de mult nu le mai iau în serios.... Nu se póte ca eu de aicĭ din depărtare sĕ fiu responsabil de tot ce se publică în „Kr. Ztg.“ Principiile, însĕ, ce le representă acest ḑiar, le mărturisesc şi eu; ele sunt cuprinse în programul poporului săsesc. Chiar nicĭ redactorul responsabil nu póte fi rĕspunḑĕtor de tóte articolele. „Függ. Magyarország“ este organul partidului independist. Ei bine, întreb pe membrii singuraticĭ ai partidului, décă sunt responsabilĭ pentru fie-care articol, ce apare acolo...

Vészi-Weisz: Acum el atacă.

Korodi: Cum ar fi d. e. despre „generalii austriacĭ derbedei“. Iau rĕspunderea membrii partidului?

Lengyel Z. Cum nu.

Kubik: Da, luăm rĕspunderea.

Barta F.: Scrie adevĕrul.

Korodi: Mai ḑiceţĭ, că aducem neînţelegerile în ţéră, în patrie, între naţionalităţĭ. Nu-i adevĕrat! Lupta nóstră în general, e luptă pentru apĕrarea rassei.

Br. *Feilitzsch*: Faţă cu cine?

Korodi: Faţă cu *şovinismul maghiar* (Mare sgomot).

Presidentul: Rog tăcere.

Olay: In alt parlament nu s'ar tolera astfel de discursurĭ.

Korodi: Noi pururea suntem în luptă de proprie apĕrare.

Sebess: Contra *Valahilor* de ce nu vĕ apĕraţĭ?

Korodi: Faţă cu Românii se pórtă luptă economică. Asta o scim noi, o sciu şi Românii şi o sciu şi Maghiarii; dér de altă parte — asta nu se póte nega — *şovinismul maghiar....* (Mare sgomot şi contradicerĭ în stânga estremă). Décă ne veţĭ cruţa sentimentele rassei, puteţĭ fi sigurĭ, că pace va fi între Maghiarĭ şi Saşĭ.

Kubik, cere cuvêntul în afacere personală şi declară că-l *despreţuesce* pe Korodi, pentru-că acesta odată ḑice una, altă-dată alta.

Presidentul chiamă la ordine pe Kubik pentru espresiunea întrebuinţată faţă de Korodi.

*

Szatmari Mor ḑice, că din cele ce s'au spus aicĭ se ridică o acusare grozavă contra sistemului de guvernare, contra guvernului, sub domnia căruia a fost posibil, ca deputaţĭ naţionaliştĭ sĕ vorbéscă astfel.

Ministrul-president C. *Szell*: Cu totul altfel au vorbit acum 20 de anĭ! De pildă Polit şi Mileticĭ. Dér eu sunt causa la acésta?

Szatmari: Aceia n'au fost deputaţĭ naţionaliştĭ!

Szell: Ei au spus lucrurĭ mult mai rele atuncĭ. Poftiţĭ şi cetiţĭ.

Szatmari: Nu voiŭ peregrina în trecutul depărtat...

Szell: Firesce, aşa e uşor.

Szatmari: Vorbesc numai despre trecutul mai apropiat şi-l asémĕn cu presentul. In trecutul mai apropiat nu s'a întêmplat, ca sĕ vină aicĭ deputaţĭ cu program naţionalist şi sĕ arunce în faţa naţiunei maghiare astfel de insulte temerare.

Szell: Şi ce dovedesce acésta? Nimic.

Szatmari: Dovedesce, că ómenii aceştia şĭ-au luat curagiul de la spiritul de guvernament.

Szell: Nu-i aşa!

Szatmari: Ne învinuesc, că ei trebue sĕ lupte contra şovinismului maghiar, care oprimă rassele. Mĕ rog, chiar de ar fi adevĕrat, n'ar fi permis sĕ vorbéscă aşa.

Szell: Trageţĭ séma cu ei, nu cu mine.

Szatmari: Eu n'am nimic cu ei.

Szell: Eu nicĭ în clin, nicĭ în mânec.

Szatmari: Dér cum sĕ construescĭ statul naţional maghiar unitar, când o parte din corpul naţiunei vine şi agită pe faţă în contra unităţii statului naţional maghiar?

Szell: Tocmai în aceea nu-i logică că-'mĭ imputaţĭ mie acésta. *Ce pot eu face?* Saşii îmĭ sunt dór oposiţie, ei nu şed pe băncile acestea.

Szatmari: Mĕ rog, când e vorba de interesele nóstre vitale, acei Saşĭ sprijinesc politica d-lui president al consiliului.

Szell: Nu prea o vĕd!

Szatmari: Ei stau pe basa de la 67 şi sprijinesc tóte iniţiativele d-vóstrĕ.

Kubik: Tot-déuna votéză cu d-vóstrĕ.

Veszi: Mileticĭ a stat pe basa de la 48 (O voce din drépta: Da. şi Mocionescii, apoi Babeş)“ ...

SCIRILE ḐILEI.

— 25 Noemvrie. v

Conferenţă publică şi concert religios *pentru masa studenţilor românĭ din Braşov.* Aflăm, că pentru ajutorarea mesei studenţilor noştri din Braşov se va ţiné în proxima *Duminecă* (1/14 Decemvrie) a. c. o conferenţă publică în sala festivă a gimnasiului român. Conferenţa promite a fi fórte interesantă şi va fi ţinută de dómna *Maria B. Baiulescu.* Detalii vom da într'un numĕr ulterior.

Ni-se mai comunică din parte competentă, că tot în scopul indicat d-l profesor G. *Dima* va arangia cu corul studenţilor de la şcólele nóstre *un concert religios* în prejma sĕrbătorilor sfinte de Crăciun. Acest concert, la care vor conlucra şi alte puterĭ artistice din Braşov, este menit a înlocui colindatul împreunat cu atâtea inconveniente practicat până acuma de corul studenţilor. Anunţând acestea sperăm, că publicul nostru îşĭ va da tot sprijinul sĕu la acéste nobile iniţiative.

Szell la Viena. Oficiósele din Budapesta anunţă, că ministru-president Coloman Szell a plecat erĭ la Viena. Călĕtoria acésta stă în legătură cu situaţia politicei vamale. Astă-séră, Lunĭ, Szell se va reîntórce la Budapesta.

Nou fişpan în Torontal. In locul contelui Nicolae *Bethlen*, pus sub curatelă din causa sănĕtăţii sale sdruncinate, Maiestatea Sa a numit fişpan în comitatul Torontalului pe Dr. *Dellimanich*, care până acuma a funcţionat ca viceşpan în numitul comitat.

Impĕratul Wilhelm şi socialiştii. Impĕratul Wilhelm, primind la Breslau deputaţiunea trimisă de lucrătorĭ spre a-i mulţumi, pentru-că a asistat la înmormêntarea lui Krup, a ḑis între altele: „Visita vóstră mĕ bucură. Vĕd cu mare plăcere, că se propagă sentimente nouĕ în clasele muncitorimei. In curs de anĭ îndelungaţĭ aţĭ făcut sĕ fiţĭ duşĭ de funie de către partidul socialist. E o minciună grosolană, că socialiştii represintă interesele vóstre. Socialiştii voesc, din contră, sĕ-şĭ sporéscă puterea politică pe socotéla vóstră. Alegeţĭ pentru parlament adevĕraţĭ lucrătorĭ, ómenĭ de trébă, si nu mai primiţĭ a vi se impune voinţa capilor socialiştĭ“.

Imunitatea deputatului Carol Lurtz. Incă de astă primăvară Dr. Arnold *Brasch* a anunţat cas de imunitate contra deputatului naţionalist săsesc Dr. Carol *Lurtz*, pe motiv, că Lurtz ar fi agitat în contra legei despre numirile maghiare ale localităţilor. Casul de imunitate se va desbate în şedinţa de la 10 Decemvrie a comisiunei de imunitate, la care a fost citat a-se presenta şi Dr. Brasch.

Congres macedonean în Viena. La 12 Decemvrie se va ţiné în Viena o adunare a delegaţilor macedonenĭ din tóte naţionalităţile Macedoniei, spre a discuta asupra situaţiei şi a reformelor din Macedonia.

Subofiţer decorat. Iosif *Vescu*, sergent major la reg. 29 de inf. din Timişóra, care a servit neîntrerupt 30 de anĭ în acel regiment, a fost decorat cu crucea de argint cu coróna pentru merite.

Consecinţele juridice ale unui botez. Victor Schey din Viena era jidov. Unchiul sĕu Filip baron de Schey i-a lăsat moştenire 100,000 fl. cu condiţiunea, că décă ar trece la creştinism, sĕ nu pótă încasa moştenirea. Tînĕrul Schey însĕ era plin de datorii şi creditorii aşteptau cu nerăbdare sĕ pună mâna pe moştenire. Schey însĕ le-a spus: „décă nu mĕ lăsaţĭ mai ieftin, mĕ botez şi perdeţĭ totul“. Creditorii însĕ nu l'au lăsat mai ieftin, ér Schey a trecut la protestanţĭ. Judecătoria însĕ a hotărît, că botezul nu alteréză de loc pretensiunile creditorilor, deórece s'a făcut cu espresa intenţiune, de a-i frustra.

Prima cale ferată electrică în Ungaria. Lunia trecută s'a deschis prima cale ferată electrică, ce circulă între Arad şi podgoriile Aradului. Linia este de o lungime de 63 Km. şi trece prin 18 comune, carĭ prin acéstă cale ferată vor primi şi ele iluminaţie electrică. Acésta este prima linie ferată electrică în Ungaria.

Falsificătóre de banĭ alienată. Sofia lui Ioan Weiss din Vêrşeţ, arestată pentru falsificare de banĭ, a înebunit în temniţa din Timişóra şi a fost transportată la spital.

Tâlharĭ mascaţĭ. In comuna Tomescĭ (Caraş-Severin) au năvălit alaltăerĭ nóptea 16 tâlharĭ mascaţĭ în prăvălia băcanului Iosif Pangl şi după ce au maltratat de mórte pe băcan şi pe soţia sa, au jefuit tot ce au găsit de valóre în prăvălie.

Prima reuniune pentru înzestrarea fetelor şi copiilor fondată în anul 1863. In luna lui Noemvrie s'au înscris din nou 1018 partide şi s'au plătit premii de zestre 58713 cor. 88 b. Dela 1 Ianuarie 1902 până la 30 Noemvrie numĕrul partidelor înscrise este 10,805 şi suma plătită ca premii pentru înzestrare 580,040 cor. 13 b.

Din public.

Stimate d-le Redactor! Am observat, că de un timp încóce nicĭ antreprenorii privaţĭ, carĭ îşĭ anunţă publicului diversele lor afacerĭ prin placate, nu ne consideră limba Aşa de exemplu un anumit Tóth Ştefan îşĭ anunţă chiar astăḑĭ representaţiunile ce are sĕ le dea în reduta locală, numai în limba maghiară şi germană.

Noi Românii din Braşov suntem cei mai mulţĭ la numĕr dintre tóte naţionalităţile. Décă respectivii antreprenorĭ séu comersanţĭ nu simt necesitatea de a învita un public de 11000 de suflete în limba acestuia: atuncĭ cred, că ar fi bine nicĭ sĕ nu ne arătăm la asemenĭ representaţiunĭ.

Majoritatea cea mare a publicului român, fiind-că nu pricepe învitarea în limbele neromâne, nicĭ nu ia parte.

Ar fi bine însĕ ca acei Românĭ, carĭ pricep limbile streine, sĕ nu ia nicĭ ei parte, ca în modul acesta sĕ dea un fel de satisfacţie publicului celui mare român şi totdeodată prin aceste sĕ arate respectivilor antreprenori, că este de lipsă aşĭ face publicările şi în limba română, când vin în Braşov. Rugându-vĕ a da loc acestor rêndurĭ etc.

Un braşovén Român.

Diverse.

Un testament rĕutăcios. Un Engles bogat murind a lăsat următorul testament: „Nevestei mele Elisabeta, care prin prostia mea a ajuns soţia mea şi a lucrat din tóte puterile, ca prin puterea ei sĕ-mĭ necinstéscă numele, îĭ las 5 lire şi copia de pe testamentul meu cel dintâiŭ, anulat acum, prin care era sĕ o las moştenitórea întregei mele averĭ de 130.000 lire. 5 şilingĭ las nepótei mele Margareta, care în loc sĕ mérgă Dumineca la biserică, se îmbată. „Prietinului“ meu Cunard îĭ las o biciuşcă, ca sĕ-şĭ aducă aminte, că am greşit, când nu i-am dat'o s'o guste. Servitorului meu Iohn îĭ las şése pence, ca sĕ-şĭ cumpere o funie, de care sĕ fie spânḑurat, când faptele lui îl vor aduce la furcĭ şi hingherul va fi uitat funia acasă. — Afară de sumele acestea las averea mea următórelor institute de binefacere: (înşiră apoi spitalele etc., la carĭ îşĭ lasă banii).

Sosiţĭ în Braşov.

Pe ḑiua de 6. Decemvrie.

Pomul verde: Orban, Şimleul S; Fridmay Pesta; Hadnagy, Covasna; Balint, Timişóra; Grüner, Sighişora; Unger, Schuster, Viena.

Orient; Dr. Vraciu, medic militar, Fuchs, Klein Budapesta.

Europa: Danzinger, T. Murĕşului; Tuneiŭ; solgăbirău, Orşova; Moskovits, Wessely, Budapesta, Pircher, Kasper, Hirschensohn, Wertheimer, Viena

*Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.***

*Redactor responsabil: **Traian H. Pop.***

Călindarul Plugariului.

A apărut şi se póte procura de la tipografia *A. Mureşianu* — Braşov, „**Călindarul Plugariului**". Preţul, cu porto, **25 cr.** (50 banĭ).

Acest călindar, care apare acum în anul XI, cuprinde în afară de datele obicĭnuite calendaristice, geneologia domnitorilor din Europa, taxele telegramelor şi cele poştale, scala timbrelor, Mĕsurile, tîrgurile din Ardeal şi Ungaria şi lista advocaţilor românĭ.

In *partea literară* vedem portretul bine reuşit al repausatului episcop *Mihail Pavel* cu o biografie, de Augustin Paul, Rugăciune (poesie) de M. Eminescu, Restignirea lui Isus, de Sinkiewitz (un admirabil fragment din romanul „Sĕ-l urmăm"). Călugărenii (poesie) de C. Sandu, Cincĭ într'o păstaie (poveste de Andersen), Luléua lui moş Radu, Legenda pămêntului şi a muncii, de Dim. Dan, „Ăl mai tare om din lume" (poesie în dialect bănăţenesc) de regretatul tînĕr poet Victor Vlad Delamarina.

Partea economică este şi în acest an bine representată prin următórele articole: „Duşmanii economiei" de Ioan Georgescu; „Plantarea pomilor" de A. Boldor, „Causele de ce sĕmĕnăturile sunt rele" de N. H. Vechiulescu, „Insecte stricăciόse pomilor şi viilor", „Ce plătesce banul şi cum îl cruţăm noi?"

După partea economică urméză pe mai multe paginĭ diferite „*poveţe*", apoi „Diverse" şi în fine „Anecdote şi Glume".

Ca adaos sunt şi anul acesta o mulţime de anunţurĭ.

Cursul la bursa din Viena.

Din 6 Decemvre n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120 25
Renta de corône ung. 4%	97 80
Impr. căil. fer. ung. în aur $4\frac{1}{2}$%	90 70
Impr. căil. fer. ung. în argint $4\frac{1}{2}$%	97.95
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	98.50
Bonurĭ rurale ungare 4%	199 —
Bonurĭ rurale croate-slavone	156.75
Impr. ung. cu premii	101 10
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	101.—
Renta de argint austr.	120.65
Renta de hârtie austr.	100.45
Renta de aur austr.	92 —
Losurĭ din 1860.	151.50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	15.50
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	699.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	665 50
Napoleondorĭ	19.08
Mărcĭ imperiale germane	117.67½
London vista	239.40
Paris vista	95.25
Rente austr. 4% de corône	95 10
Note italiene	—.—

Cursul pieţei Braşov.

Din 8 Decemvre n. 1902.

Bancnot rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	„	18.80	„	18.88
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.07
Galbenĭ	„	11.20	„	10.30
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.50
R ble Rusescĭ	„	2.54	„	—.—
Mărcĭ germane	„	117.25	„	—.—
Scris fonc. Albina 5%		101.—	„	102 —

Sz. 11901—1902.
tlkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a „Furnika" fogarasi takarékpénztár végrehajtatónak Boér Éva szl. Modorcea végrehajtást szenvedő elleni 258 kor. — fil. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törv.-szék (a fogarasi kir. járbiróság) területén levő, Grid községben fekvő a gridi 273 sz. tljkvbeni Boeriu Èva szl. Modorcea; továbbá Boeriu Jakab kisk. és Sofia kisk. neven álló A † 518, 519, 520 hrsz. egész ingatlanra 334 kor.

1317	hrsz egész ingtlnra	16 kor.	4110	„ „ „	07	„
1351	„ „ „	07 „	6066	„ „ „	50	„
1551	„ „ „	22 „	9403	„ „ „	15	„
1484	„ „ „	30 „	9550	„ „ „	55	„
3108	„ „ „	15 „	9802	„ „ „	95	„
3836	„ „ „	35 „	10911	„ „ „	28	„
3837	„ „ „	21 „	11142	„ „ „	21	„
3997/3	„ „ „	10 „				

koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1902 évi Deczember hó 29-dik napján délelőtt 9 órakor** Grid község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX t. cz. 170 §-sa értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1902 évi Október hó 3-ik napján.

A kir. járásbiróság, mint tlknyvi hatóság

765.1—1

Schupiter,
kir. albiró.

14313—1902 szám.

Brassóvármegye alispánjától

Hirdetmény.

A vármegyék pénztári és számvevőségi teendőinek ellátásáról szóló 1902. évi III. t. cz. életbe leptetése, a vármegyei központi- és gyám-pénztároknak, a számvevősegi ügykezelésnek **állami kezelésbe való átadása és átvétele iránt** a nagyméltóságu m. kir. belügyminiszter urnak f. évi Október hó 30 án 117.000 sz alatt kelt, a „Belügyi Közlöny" 46-ik számában megjelent magas körrendeletében foglalt intézkedésekhez képest közhirré teszem. hogy:

1) A vármegyei központi- és gyámpénztár 1902. évi Deczember hó 31-én működését beszünteti.

1903. évi Január hó 1-től fogva a vármegyei központi- és a gyámpénztár teendői a vármegye székhelyén, Brassóban levő kir. állampénztárra (adóhivatalra), a vármegyei számvevőség teendői pedig a kir pénzügyigazgatóság melle rendelt számvevőségre ruháztatnak át: ennel fogva az emlitett naptol kezdve, a vármegyei pénztár és a számvevőség eddigi ügykörére vonatkozó minden beadványt és hivatalos levelezést a kir. állampénztárhoz (adóhivatalhoz), illetőleg a kir. pénzügy igazgatóság mellé rendelt számvevőséghez kell czimezni.

2) Mindazokat a járulékokat, melyek a fennálló törvények és szabályok értelmében a rendezett tanácsu városok s a kis- és nagy községek által beszedendők és eddig a vármegye alispánjához, illetőleg a vármegyei pénztárba voltak bes állitandók, (akár az 1903. évi Január hó 1-től kezdve esedékesek, akár pedig az ezt megelőző évekből származó hátralékok) ügyszintén a közvetlen adófizetők által befizetendő járulékokat 1903 évi Január hó 1-től kezdve, a brassói m. kir adóhivatalho kell szállitani.

Ha a befizetés nem személyesen, hanem posta utalvány, vagy pénzeslevél utján történik: a községi elöljáróságok és az illető magánfelek mindig pontosan jelöljék meg. hogy a beküldött pénzösszegnek egészben és részben mi a rendeltetése? (például vármegyei útadóra — k. — fill., községjegyzői nyugdijjárulékra ... k ... fil. stb. összesen .... k. ... fil)

3) Azok a pénzösszegek vagy értékek, melyeket a vármegye alispánja egyes felek részére, a vármegye központi pénztárnál 1902. évi Deczember hó 31-ig kiutalványozott, 1903. évi Január hó 1 től kezdve, a szabályoknak megfelelő módon, a helybeli m. kir. adóhivatalnál vehetők fel. A gyámpénztárból kiutalványozott összegek ezentul is kizárólag a vármegye székhelyén lévő állampénztárnál (adóhivatalnál) fizettetnek ki.

4) 1903. évi Január hó 1-től kezdve, a megfelelő okmányok bemutatása mellett, a brassói m. kir. adóhivatalnál kell befizetni azokat a kamatokat, vagy tőketörlesztési részleteket is, melyek a magánfelek által egyes vármegyei alapokból vagy pedig a vármegyei gyámpénztárból nyert kölcsönök után, akar az 1903. évtől fogva a jövőben válnak esedékesse, akár pedig még az 1902. vagy ezt megelőző évről hatrálékként fennállanak; viszont ezentul a helybeli m. kir. adóhivatal fizeti ki azokat az összegeket (kamatokat), a melyeket a vármegyei árvaszékek 1902 évi Deczember hó 31-ig egyes kiskoruak vagy gyámok és gondnokok kezeihez utalványoztak, vagy pedig 1903. évi Január hó 1-től fogva utalványozni fognak.

5) Végül köztudomasra hozom azt is, hogy a brassói m. kir. adóhivatal a penztárak átadásával és átvételével járó munkàlatok miatt a jövő évi Január hó 1 étől 15-éig a közönség részére csak délelőtt 8—12 óráig lesznek nyitva.

Brassó, 1902. November hó 12-én.

Dr. Jekel,
alispán.

3-3

Tipgrafia A. Mureşianu, Braşov.